

کوچ دومین گوهر علم و امامت

واپسین روزهای ماه صفر دومین امام شیعیان امام حسن مجتبی(ع) به شهادت رسید، کریم اهل بیت که با صبر و شکیبایی به دفاع از حقانیت دین اسلام و هدایت مردم برای مبارزه با حکومت ظلم و استبداد بنی امیه پرداخت.

واپسین روزهای ماه صفر دومین امام شیعیان امام حسن مجتبی(ع) به شهادت رسید، کریم اهل بیت که با صبر و شکیبایی به دفاع از حقانیت دین اسلام و هدایت مردم با مبارزه با حکومت ظلم و استبداد بنی امیه پرداخت.

امام حسن مجتبی(ع) در پانزدهم رمضان سال سوم هجرت در مدینه دیده به جهان گشود، وی نخستین فرزند امام علی(ع) و حضرت فاطمه(س) است. رسول خدا پس از شنیدن کلام وحی از طرف جبریل، نام «حسن» را برای او برگزید.

ابومحمد کنیه این امام برگوار، سبط، سید، زکی و مجتبی از لقب‌ها ی این امام همام به شمار می روند. دومین امام شیعیان هفت سال از دوره ی کودکی خویش را در کنار جد بزرگوارش حضرت محمد(ص) سپری کرد و از اندوخته ی دانش رسول خدا بهره مند شد.

اما دیری نپایید که با رحلت حضرت محمد(ص) و شهادت حضرت فاطمه(س)، غم هجران بزرگی امام حسن مجتبی(ع) را فراگرفت و از آن پس از محضر پدر بزرگوارش کسب فیض کرد.

کریم اهل بیت در دوره یی زندگی می کرد که خاندان بنی امیه با ظلم و ستم بر مردم حکمرانی می کردند و معاویه خلیفه امویان دشمن سرسخت امام علی(ع) و خاندان ایشان بود و سال‌ها به طمع خلافت اهل بیت(ع) را آزار و اذیت می کرد. در چنین شرایطی امام حسن مجتبی(ع) با آموخته های امام علی(ع) برای پذیرفتن مسوولیت سنگین امامت آماده می شد و پس از شهادت پدر بزرگوارش به امر خدا و طبق وصیت آن حضرت، رسالت بزرگ امامت را بر عهده گرفت.

امام حسن مجتبی(ع) در 6 ماه دوره ی امامت خویش، کارها را نظم داد و والیان شهرها را تعیین کرد اما پس از مدتی مردم کوفه و مخالفان وی که ایشان را مانند پدرش در اجرای عدالت و احکام و حدود اسلامی بسیار قاطع دیدند، تعداد زیادی از آنان با نوشتن نامه یی به معاویه مخالفت خود را نسبت به امام مجتبی(ع) آشکار کردند و به توطئه های پنهانی دست زدند.

معاویه که خود مخالف سرسخت امام حسن(ع) بود، با مشاهده ی این شرایط راهی کوفه شد. امام(ع) پس از آنکه نافرمانی معاویه را در برابر خود دید به نوشتن نامه هایی مبنی بر اطاعت کردن، دست برداشتن از توطئه ها و خونریزی فراخواند اما معاویه که شرایط را برای آغاز دشمنی خویش فراهم دانست، با نقشه های نادرست خود، برای ایجاد روح اخلاگری و نفاق تلاش کرد.

او با خریداری وجدان‌ها، پراکندن دروغ و انتشار روحیه ناامیدی در میان مردم، سعی کرد همه چیز را به نفع خود فراهم کند و از طرف دیگر، تمام سپاهیان خود را به بسیج عمومی فراخواند.

امام حسن(ع) تصمیم خود را برای پاسخ به ستیزه جویی معاویه گرفت و به صورت رسمی اعلام جهاد کرد. اما نافرمانی و وجود یارانی که فریفته ی مال دنیا شدند سبب شد تا امام در این نبرد نابرابر تنها بماند و در شرایطی قرار بگیرد که جز صلح با معاویه راه حل دیگری برای ایشان باقی نماند.

نخستین فرزند امام علی(ع) با پذیرش صلح، از جنگ و خونریزی که هدف اصلی معاویه بود، جلوگیری کرد. ایشان به هنگام صلح اکبر به مخالفت با پیشنهاد معاویه مبنی بر تسلط یافتن بر حکومت پرداخت و در قرارداد صلح چنین نوشت: «معاویه موظف است در میان مردم به خدا، کتاب، سنت رسول خدا (ص) و سیرت خلفای شایسته عمل کند و بعد از خود کسی را به عنوان خلیفه تعیین ننماید و مکرری علیه امام حسن (ع) و اولاد علی (ع) و شیعیان آنها در هیچ جای کشور اسلامی ننیدیشد و ضرر و زبانی به هیچ فرد مسلمانی نرساند.»

معاویه برای اجرای قرارداد صلح، در کنار مسلمانان قرار گرفت اما با سخنرانی علیه امام حسن(ع) عهد نامه ای را که خود نوشته و پیشنهاد داده بود و پای آن را مهر کرده بود، زیر پا گذاشت و چهره ی واقعی خود را به همگان نشان داد.

امام(ع) پس از چند روزی آماده ی حرکت به مدینه شد، معاویه با این توطئه خلافت اسلامی را زیر تسلط خود درآورد و با زیرپا گذاشتن شرایط صلح، از هر راه ممکن برای فشار و شکنجه بر اهل بیت و شیعیان استفاده کرد.

امام حسن مجتبی(ع) در دوره ی امامت خویش در اختناق زندگی کرد و هیچگونه امنیتی نداشت و با توجه به محدودیت های بسیاری که معاویه برای ایشان ایجاد کرده بود، به هدایت و راهنمایی مردم می پرداخت و سال ها با صبر و بردباری برای دفاع از حقانیت دین اسلام، به مبارزه ی پنهان خود با خلافت بنی امیه ادامه داد و این گونه با صبر و شکیبایی محبوب دلها و مایه ی امید کسانی شده بود که وی را «کریم اهل بیت» می خواندند.

سرانجام در بیست و هشتم صفر سال 50 هجری قمری امام حسن مجتبی(ع) به تحریک معاویه و به وسیله ی همسر خود جعده، مسموم و به مقام والای شهادت نایل آمد و قبرستان بقیع میزبان پیکر مطهر این امام بزرگوار شد.

پژوهشگر گروه اطلاع رسانی ایرنا به مناسبت سالروز شهادت امام حسن مجتبی(ع) به گفتگو با حجت الاسلام حسین قرنی کارشناس امور دینی پرداخته است.

حجت الاسلام حسین قرنی هدف از امامت و نبوت را ارشاد، هدایت و به کمال رسیدن عنوان کرد و گفت: این امر به صورت کلی برای امت و به طور خاص برای انبیاء و معصومین صورت می پذیرد و یکی از راه ها برای تحقق این هدف، شناخت رفتارهای علمی و عملی ائمه معصومین است که در قالب سیره بروز و ظهور پیدا کرده و به عنوان تاسی به سیره ی نبویه و بلذیه در کمال انسان دخالت داشته است.

این کارشناس امور دینی سیره را متدولوژی رفتار دانست و بیان کرد: فرق میان سیره و تاریخ این است که در تاریخ یک مورخ تنها رویدادها را ثبت و ضبط می کند و با زمان جلو می رود، از بدو تولد تا وفات و شهادت آن شخصیت مورد نظر؛ اما سیره نویسنده جهت گیری های این شخصیت دینی را بر موضوع های خاصی درباره ی کل زندگی وی چون سبک اقتصادی، زندگی شخصی و معاشرت خانوادگی قرار می دهد.

وی درباره ی لقب کریم اهل بیت که به امام حسن مجتبی(ع) نسبت دادند گفت: این عنوان در زندگی آن حضرت بروز و ظهور پیدا کرده و به ثبت رسیده است، امام حسن مجتبی(ع) در شرایط خاصی که زندگی می کردند و نیمی از دارایی های خود را در راه خدا خرج کرد و این لقب یا همان کمال وجودی در ایشان بروز پیدا کرده است.

این کارشناس امور دینی مساله ی شهادت امام حسن مجتبی(ع) را این گونه عنوان کردند: معاویه و دیگر عوامل حکومتی با نفوذ در خانه ی امام مجتبی(ع)، همسر این امام همام را فریب دادند، به هر حال تحت تاثیر عوامل نفوذی معاویه و سیستم حکومتی بنی امیه، دومین امام شیعیان را مسموم کردند و به شهادت رساندند.

در پایان به مناسبت سالروز شهادت امام حسن مجتبی(ع) بر سخنان گوهرباری که از ایشان بر جای مانده مروری می کنیم:

****پستی آن است که شکر نعمت را نکنی.**

****عاقل و خردمند به کسی که از او نصیحت و اندرز خواهد، خیانت نکند.**

****شما را به پرهیزگاری و ترس از خدا و ادامه تفکر و اندیشه سفارش می کنم، زیرا که تفکر و اندیشه، پدر و مادر تمام خیرات است.**

****چنان با مردم مصاحبت داشته باش که خود دوست داری به همان گونه با تو مصاحبت کنند.**

****کسی که عقل ندارد، ادب ندارد و کسی که همت ندارد، جوانمردی ندارد و کسی که دین ندارد، حیا ندارد.**

****کسی که در قلبش جز رضا و خشنودی خدا خطور نکند، چون خدا را بخواند، من ضامن اجابت دعای او هستم.**